

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ & ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Α' Γενικού Λυκείου

Γενικής Παιδείας

ΘΕΜΑΤΑ

Α. ΜΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ:

Πολεμώντας τη μοναξιά της τρίτης ηλικίας

«Για αναρίθμητους ανθρώπους του πλανήτη, η μοναξιά έχει εξελιχθεί σε θλιβερή πραγματικότητα της σύγχρονης ζωής». Τάδε έφη, ακριβώς ένα χρόνο πριν, η 42χρονη Τρέισι Κράουτς, η πρώτη υπουργός Μοναξιάς του Ηνωμένου Βασιλείου, όταν ανέλαβε το καινούργιο πόστο της, με στόχο να καταπολεμήσει την αποξένωση που προκαλούν οι σύγχρονοι ρυθμοί ζωής στην τρίτη ηλικία. Πράγματι, καθώς η επικοινωνία μπαίνει ολοκληρωτικά στο πλαίσιο της ψηφιακής εποχής και ενώ τα χάσματα των γενεών αυξάνονται σημαντικά, οι ηλικιωμένοι του πλανήτη αντιμετωπίζουν ανησυχητικά περισσότερη μοναξιά. Στην Ιαπωνία, το φαινόμενο των μοναχικών θανάτων των ηλικιωμένων είναι τόσο σύνηθες, που απέκτησε πλέον το ξεχωριστό όνομα Kodokushi, ενώ, σύμφωνα με έρευνα του 2010, πάνω από το ένα τρίτο των Αμερικανών πολιτών άνω των 60 αισθάνεται μοναξιά. [...]

Ωστόσο, ανά τον κόσμο, δεκάδες συγκινητικές πρωτοβουλίες απαντούν στην αποξένωση της τρίτης ηλικίας δημιουργώντας νέες συνθήκες για κοινωνική ένταξη και αλληλεπίδραση. Μία από αυτές βρίσκεται στην κεντρική εκθεσιακή αίθουσα του Museo Civico, στη γραφική Βιτσέντζα της Ιταλίας, όπου δύο φορές την εβδομάδα συναντά κανείς μια εντυπωσιακή ξύλινη σκηνή. Επάνω της φιλοξενείται ένα πρωτόγνωρο θέαμα: τα απογεύματα δεκάδες άτομα χορεύουν με τον δικό τους ρυθμό. Οι περισσότεροι είναι ηλικιωμένοι ασθενείς που πάσχουν από τη νόσο του Πάρκινσον· ωστόσο, πλαισιώνονται από εφήβους, τουρίστες, μετανάστες και ανθρώπους όλων των κοινωνικών στρωμάτων. Καλούνται όλοι μαζί να αντλήσουν έμπνευση από τους

μοντέρνους πίνακες με τα έντονα γεωμετρικά σχέδια που κοσμούν την αίθουσα και να μεταφέρουν με την κίνησή τους τη ροή της ενέργειας και της ζωτικότητας που κρύβουν μέσα τους.

Οι ερασιτέχνες χορευτές είναι κομμάτι της πρωτοβουλίας σύγχρονου χορού που ονομάζεται «Dance Well» και βασίζεται στον χορό ως θεραπεία και τεχνική κοινωνικής ενσωμάτωσης για άτομα που πάσχουν από τη γνωστή νόσο. Κάθε Δευτέρα και Παρασκευή, περίπου 70 άτομα περιφέρονται στις αίθουσες του μικρού μουσείου, ενώ ένας δάσκαλος και χορογράφος τούς καλεί να κινηθούν κατά μήκος των διαδρόμων και να ανταποκριθούν στα καλλιτεχνικά ερεθίσματα με την κίνησή τους. Μερικοί **χαράσσουν** τα δικά τους χορευτικά μονοπάτια, ενώ κάποιοι δημιουργούν **τροχιές** που αλληλεπιδρούν με άλλους χορευτές, με αποτέλεσμα τη θεραπευτική φυσική επαφή με άλλους ανθρώπους που σπάνια βιώνουν οι πάσχοντες ηλικιωμένοι. [...]

Ψηφιακή ένταξη των ηλικιωμένων

Η ενσωμάτωση της τεχνολογίας έχει αλλάξει ριζικά τον τρόπο με τον οποίο δουλεύουμε, ζούμε και επικοινωνούμε και, παρά τα δεκάδες καλά που επιφέρει, μια από τις σημαντικότερες προκλήσεις είναι η αποξένωση των ανθρώπων που μένουν πίσω. Η ψηφιακή ένταξη των ηλικιωμένων είναι μια σαφώς δύσκολη πρωτοβουλία, καθώς δεν είναι μυστικό πως η υιοθέτηση της τεχνολογίας συσχετίζεται έντονα με τα χρόνια του χρήστη. Ωστόσο, η ευρέως διαδεδομένη πεποίθηση ότι πολλοί ηλικιωμένοι δεν μπορούν να μάθουν σύγχρονες τεχνολογίες αποδεικνύεται ψευδής, με ολοένα και περισσότερα στοιχεία να καθιστούν σαφές πως με την κατάλληλη διδασκαλία η τρίτη ηλικία μπορεί να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά τον διαδικτυακό αναλφαβητισμό. Δεκάδες πιλοτικά προγράμματα δοκιμάζονται πλέον σε κάθε γωνιά της Ευρώπης, με αποτελέσματα που ξεπερνούν κάθε προσδοκία και **εκπλήσσουν** τους ηλικιωμένους μαθητευόμενους. [...]

Αμοιβαία επωφελής συγκατοίκηση

Από τη μία, η παγκόσμια επιδημία της μοναξιάς δημιουργεί μία σειρά από ιατρικά και ψυχολογικά προβλήματα στους ηλικιωμένους του πλανήτη. Από την άλλη, νεαροί επαγγελματίες σε δεκάδες πόλεις ανά τον κόσμο δυσκολεύονται να βρουν οικονομικά προσιτή στέγαση, καθώς τα ενοίκια αυξάνονται εκθετικά. Από αυτές τις δύο προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι διαφορετικές γενιές του σήμερα, προκύπτει μια σύγχρονη **ευφάνταστη** λύση που καλύπτει τις ανάγκες και των δύο. Ο λόγος για το φαινόμενο του homesharing, δηλαδή της συγκατοίκησης νεαρών ενδιαφερόμενων με ιδιοκτήτες κατοικιών τρίτης ηλικίας, με εξαιρετικά χαμηλό ενοίκιο αλλά με επιπλέον αντάλλαγμα τη βοήθειά τους σε διάφορες δουλειές του σπιτιού.

Η έξυπνη πρωτοβουλία του homesharing **πρωτοεμφανίστηκε**, όπως είναι άλλωστε φυσικό, στις μεγαλουπόλεις του κόσμου, λόγω των τρομακτικά υψηλών ενοικίων αλλά και της ιδιαίτερης απομόνωσης που νιώθουν οι ηλικιωμένοι όταν πλαισιώνονται από τους γρήγορους αστικούς ρυθμούς. Ένα από τα πρώτα προγράμματα ήταν το Nonus Homeshare με έδρα στο Λονδίνο, το οποίο λειτουργεί με τη δομή ενός ΜΚΟ και μέχρι σήμερα έχει βοηθήσει πάνω από 500 νέους ανθρώπους να βρουν μια οικονομική στέγη στο σπίτι ενός ηλικιωμένου.

Το πρόγραμμα της πρωτοβουλίας απαιτεί από τους 20χρονους ενοικιαστές να ξοδεύουν περίπου 10 ώρες την εβδομάδα συμβάλλοντας στις διάφορες δουλειές του σπιτιού, πληρώνοντας ενοίκια που κυμαίνονται γύρω στις 200 λίρες – ποσό 80% χαμηλότερο από τον μέσον όρο ενός δωματίου στο Λονδίνο. Μάλιστα, για να βεβαιωθεί πως η συμβίωση δεν θα είναι απλά αρμονική αλλά και αλληλοϋποστηρικτική, η Nonus Homeshare λαμβάνει υπόψη της τα ενδιαφέροντα και τα χόμπι νέων και ηλικιωμένων, οδηγώντας σε ιδιαίτερα απολαυστικές και συναρπαστικές συγκατοικήσεις. Οι πρωτότυπες φιλίες που προκύπτουν έχουν τεράστια βαρύτητα για τους ηλικιωμένους των μεγαλουπόλεων – πολλοί από τους οποίους ζούσαν δίχως συντροφικότητα πριν να ανοίξουν τις πόρτες του σπιτιού τους στους νεαρούς ενοικιαστές. [...]

Νίκος Ευσταθίου, Καθημερινή 08.02.2019

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ:

ΘΕΜΑ Α1.

Να παρουσιάσετε σε μια παράγραφο 80-100 λέξεων το πρόγραμμα «Dance Well» .

15 μονάδες

ΘΕΜΑ Α2.

Σε κάθε μια από τις διατυπώσεις που ακολουθούν να δώσετε το χαρακτηρισμό «Σωστό» ή «Λάθος» ανάλογα με το αν ανταποκρίνονται στο νόημα του κειμένου.

1. Στην Ιαπωνία το φαινόμενο της μοναξιάς των ηλικιωμένων δεν έχει λάβει μεγάλες διαστάσεις.
2. Τα απογεύματα στην κεντρική αίθουσα του Museo Civico ασθενείς και χορευτές χορεύουν με απόλυτο συντονισμό.
3. Οι ηλικιωμένοι με την κατάλληλη εκπαίδευση μπορούν να εξοικειωθούν με την τεχνολογία.
4. Η πρωτοβουλία « homesharing» καλύπτει κυρίως τις ανάγκες των ηλικιωμένων οι οποίοι πλήττονται από μοναξιά.
5. Στους νέους οι οποίοι συμμετέχουν στην πρωτοβουλία « Novus homeshare» παρέχεται δωρεάν στέγαση.

15 μονάδες

ΘΕΜΑ Β1.

Να εντοπίσετε τα δομικά μέρη και έναν τρόπο ανάπτυξης της πρώτης παραγράφου του πρώτου αποσπάσματος . Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

10 μονάδες

ΘΕΜΑ Β2.

Να δώσετε μια συνώνυμη λέξη για τις παρακάτω λέξεις διατηρώντας τη σημασία που έχουν στο κείμενο: *χαράσσουν, τροχιές, εκπλήσσουν, ευφάνταστη, πρωτοεμφανίστηκε.*

10 μονάδες

ΘΕΜΑ Β3.

Ο αρθρογράφος χρησιμοποιεί σε δύο περιπτώσεις εισαγωγικά («Για αναρίθμητους ανθρώπους του πλανήτη, η μοναξιά έχει εξελιχθεί σε θλιβερή πραγματικότητα της σύγχρονης ζωής» / «Dance Well»). Να αιτιολογήσετε τη χρήση τους.

5 μονάδες

ΘΕΜΑ Β4.

Να χαρακτηρίσετε ως **παραγωγική** ή **επαγωγική** τη συλλογιστική πορεία της πρώτης παραγράφου του πρώτου αποσπάσματος και να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

5 μονάδες

Γ. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΛΟΓΟΥ

Στο πλαίσιο του μαθήματος της νεοελληνικής γλώσσας αναλύοντας τη θεματική ενότητα «η τρίτη ηλικία» καλείστε να παρουσιάσετε προφορικά στους συμμαθητές σας τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι ηλικιωμένοι στον ψυχολογικό τομέα στις μέρες μας. (300 λέξεις).

40 μονάδες

B. ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ:

Ο ποιητής εστιάζει την αξία που έχει το πέρασμα του χρόνου για την εξέλιξη του ανθρώπου σε πνευματικό επίπεδο, αφού μπορεί να αποτελέσει κίνητρο για ποιητική δημιουργία.

Ουίλιαμ Σαίξπηρ: Σονέτο 77

Τα νιάτα πώς διαβαίνουν θα σου πει ο καθρέφτης
και το ρολόι πώς φεύγουν οι ακριβές στιγμές σου
τη σκέψη σου οι λευκές σελίδες θα κρατήσουν,
κι απ' ό, τι γράψεις ένα δίδαγμα θα πάρεις.

Πιστά ρυτίδες ο καθρέφτης θα σου δείξει,
και κάποιους τάφους ανοιχτούς θα σου θυμίσουν,

και θα σε μάθει αργός ο ίσκιος στο ρολόι
πώς προχωρεί προς την αιωνιότητα ο Χρόνος.
Πρέπει να εμπιστευθείς σε τούτα τ' άδεια φύλλα
όσα η ανάμνηση σου δεν μπορεί να σώσει
και κάποτε θα δεις μεγάλα αυτά τα τέκνα
της σκέψης σου, που έτσι ξανά θα τη γνωρίσεις.
Όσες φορές κοιτάξεις τον καθρέφτη σου, το ρολόι,
θα ωφεληθείς και θα γεμίζουν οι σελίδες.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ:

1. Πώς μπορεί η ποιητική διαδικασία να αποδειχθεί λυτρωτική για τον άνθρωπο όσο περνούν τα χρόνια της ζωής του;
15 μονάδες
2. Πώς λειτουργούν ο καθρέφτης και το ρολόι στο ποίημα;
15 μονάδες
3. Ποιο ρηματικό πρόσωπο κυριαρχεί στο ποίημα; Τι πετυχαίνει με αυτό ο ποιητής;
15 μονάδες
4. Να εντοπίσετε στο κείμενο μία εικόνα και μία μεταφορά .
15 μονάδες
5. Ο Σαίξπηρ υποστηρίζει ότι ο χρόνος που περνά, αν αξιοποιηθεί σωστά και αποτελέσει κίνητρο για ποιητική δημιουργία, μπορεί να έχει σπουδαία αποτελέσματα. Σε ένα δικό σας κείμενο να παρουσιάσετε κάποια από τα θετικά χαρακτηριστικά της τρίτης ηλικίας. (150 -200 λέξεις)
40 μονάδες